

ارائه الگوی نوسازی بافت تاریخی بیرجند با رویکرد ایرانی - اسلامی*

احمد پور احمد^{1*}، کرامت الله زیاری^۲، مهدی قرخلو^۳، مهدی وفایی فرد^۴

^۱ استاد گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران
^۲ استاد گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران
^۳ دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران
^۴ دانشجو دکتری برنامه‌ریزی شهری، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران

تاریخ پذیرش: ۹۵/۰۹/۱۴

تاریخ دریافت: ۹۵/۰۴/۱۸

چکیده

بافت تاریخی شهر ایرانی - اسلامی با ارزش کالبدی و فرهنگی نهفته در خود، از هویت شهری بالایی برخوردار است، در نتیجه حفظ بافت‌های تاریخی شهرها به عنوان هویتی ضروری برای ادامه حیات شهرها لازم است. بر همین اساس در این پژوهش به ارائه الگوی جهت نوسازی بافت تاریخی بیرجند با رویکرد ایرانی - اسلامی و با استفاده از شاخص‌های چون حس امنیت، حد و حریم، توازن، ارتباط با طبیعت، قانون‌مندی پرداخته شده است. روش تحقیق حاضر از نوع تحلیلی - توصیفی و هدف اصلی آن شناسایی الگوی نوسازی مبتنی بر رویکرد ایرانی - اسلامی بوده است. مدل تحقیق مورد استفاده پرمبنای تکنیک SWOT و وزن دهی با روش AHP برای بررسی وضعیت موجود بافت و شناسایی الگوی مناسب بوده است. نتایج حاصل از این تحقیق نشان داد که مهم‌ترین نقاط قوت، ضعف بافت تاریخی بیرجند مربوط به عواملی است که از هویت تاریخی آن نشأت می‌گیرد و مهم‌ترین اولویت‌های مربوط به هویت تاریخی آن بوده که لزوم نوسازی با رویکردی مبتنی بر شهر ایرانی - اسلامی در بافت تاریخی بیرجند امری ضروری به نظر می‌رسد. اما با مطالعه ویژگی‌های بافت و الگوهای موجود می‌توان دریافت که هویت تاریخی آن با هیچ یک از الگوهای نوسازی که امروز از آنها استفاده می‌شود سازگار نبوده و نمی‌توان از الگوی واحدی و خاصی استفاده نمود. بنابراین الگوی پیشنهادی تحقیق حاضر مبتنی بر تلفیق و استفاده ترتیبی از سه الگوی محرومیت‌زدایی، حفظ هویت و شهرسازی بومی و تلفیق شهرسازی مدرن با سنتی است. نتایج حاصل از این مطالعه می‌تواند برای نوسازی و بهسازی طیف گسترده‌ای از مدیران شهری و برنامه‌ریزان مانند شهرداری‌ها، وزارت راه و شهرسازی استفاده شود.

واژگان کلیدی: بافت تاریخی، نوسازی، الگوی ایرانی - اسلامی، بافت تاریخی بیرجند.

* این مقاله مستخرج از رساله‌ی مهدی وفایی فرد با عنوان «ارائه الگوی نوسازی در بافت‌های فرسوده سهری با رویکرد ایرانی - اسلامی (مطالعه موردی: شهر بیرجند)» به راهنمایی دکتر احمد پوراحمد و دکتر کرامت‌الله زیاری و مشاوره دکتر مهدی قرخلو در دانشگاه تهران است.

** E-Mail: apoura@ut.ac.ir

Presentation a renovation model for Birjand with Iranian-Islamic approach

Ahmad Pourahmad*

Professor, Department of Geography and Urban Planning, University of Tehran.

* *apoura@ut.ac.ir*

Kramtallh Ziyari

Professor, Department of Geography and Urban Planning, University of Tehran.

Mahdi Gharakhlou

Associate Professor, Department of Geography and Urban Planning Tehran University.

Mahdi Vafayifard

Ph.D student in Geography and Urban Planning, University of Tehran.

Abstract:

In Iran - Islamic urban landscape of unity, continuity, privacy and peace of mind, can be detected while the new city built after the 1370 Persian in Iran, more uniform landscape architecture, cities, non-native, imitation of the schools of Western crudity and lack of spatial coherence. This urban structure that are designed with the pattern of imports has caused not only the legal structures Shhrkhn many of which were deployed in Iran, have altered . But the historical context of Iran - Islamic and cultural value lies in its physical, urban identity is high, thus preserving the historic fabric of cities as essential to the survival of identity is required. Accordingly, in this study cities offer Due to Iran's approach to the renovation of the historic fabric pattern - Islamic and using indicators such as sense of security, and privacy level, balance, connection with nature, the law will be discussed. The research method is analytical - descriptive and its main objective the identification of model-based modernization of Iran's approach - Islam. SOWT and weighting techniques used research model based on AHP method to evaluate the texture and pattern recognition is appropriate. Birjand historical context seems necessary. Therefore, the proposed model-based study combined and sequential use of three Mhrvmyt-Zday pattern, protecting the identity and integration of indigenous urban planning and urban design is modern with the traditional. The results of this study can be used to improve and repair a wide range of urban managers and planners, such as municipalities, Ministry of Roads and Urban Development to be used.

Keywords: historical context, modernization, Islamic-Iranian model, the historical context of Birjand.